

UKRAINA

FOLKMÄNGD: 47,8 milj. / HUVUDSTAD: Kiev

GRUNDLÄGGANDE ILO-KONVENTIONER SOM RATIFICERATS: 29 – 87 – 98 – 100 – 105 – 111 – 138 – 182

■ Lagstiftning som inte överensstämmer med internationella normer finns fortfarande kvar. Även om regeringen försök lösa några tidigare kränkningar rapporterades fortsatta trakasserier, hotelser och till och med överfall på fackligt aktiva.

LAGSTIFTNINGEN

Obligatorisk registrering

Rätten att bilda och gå med i fackföreningar garanteras i författningen. Den lag som framför allt reglerar fackliga rättigheter är 1999 års lag om fackliga organisationer, deras rättigheter och garantier för deras verksamhet.

Civillagen och lagen om statens registrering av juridiska och fysiska personer/företagare anger att fackliga organisationer bara kan bli juridiska personer sedan de registrerats av staten, ett krav som inte är acceptabelt enligt internationella normer. Registreringsproceduren är extremt besvärlig och avgifter måste betalas till domstol. Ett förslag till ändring som upphävde kravet på registrering avskogs av parlamentet i oktober 2005.

Regeringen har vidtagit åtgärder för att ändra lagstiftningen i linje med ILO:s normer. Även om ändringarna skulle ha trätt i kraft i oktober 2006, meddelar de fackliga organisationerna att registreringen i praktiken blivit ännu krångligare. Regeringen instruerade också centrala myndigheter att utfärda rekommendationer till lokala myndigheter för att de skulle se till att lagen tillämpades i enlighet med ILO:s normer.

Kollektiva förhandlingar

Rätten till kollektiva förhandlingar garanteras i en särskild lag som innebär att problem om löner och arbetsvillkor ska lösas i kommittéer som är gemensamma för de anställda och företagets ledningar. Registrerade fackliga organisationer med nationell status får delta i nationella förhandlingar om kollektivavtal. Enligt modellstadgarna och interna regler för statliga aktiebolag, som utfärdats av statens kommitté för aktiemarknaden i april 2004, är det emellertid företagsråd, inte fackliga organisationer, som har mandat att förhandla om kollektivavtal. Ukrainas lagstiftning innehåller dock inga föreskrifter om inrättande av företagsråd på arbetsplatserna. De fackliga organisationerna har begärt att kommittén ska dra tillbaka bestämmelsen men vid slutet av år 2006 hade det fortfarande inte skett.

Antifacklig diskriminering

Antifacklig diskriminering är förbjuden i lag. Strafflagen föreskriver straff för kränkningar av fackliga rättigheter, inklusive böter och förlusten av rätten att inneha vissa poster eller ägna sig åt viss verksamhet samt, i vissa fall, till och med fängelse. Ingen arbetsgivare har emellertid ännu ställts till ansvar enligt dessa bestämmelser, inte ens när domstolarna i olika mål konstaterat att diskriminering av fackföreningsmedlemmar förekommit.

Konflikter

Lagen om konfliktlösning i arbetslivet föreskriver att det ska finnas en myndighet för skiljeförfarande och en nationell medlings- och förlikningsmyndighet.

Strejkrätten begränsad

Strejkrätten erkänns i författningen, under förutsättning att strejker genomförs för att "försvara ekonomiska och sociala intressen". För strejk krävs att den stöds av två tredjedelar av de anställda i företaget i en omröstning, vilket är ett alltför högt krav enligt internationella normer. Listan över oumbärlig verksamhet där det råder strejkbud är mer omfattande än ILO:s definition. Statstjänstemän får inte strejka och inte heller anställda inom domstolsväsendet, de väpnade styrkorna, säkerhetstjänsten och polismyndigheter. Löntagare som strejkar inom förbjudna sektorer kan dömas till fängelse i upp till tre år. Fackliga federationer och konfederationer får inte utlysa strejker.

De fackliga organisationerna vill att lagstiftningen ska kompletteras med möjlighet till varningsstrejker med begränsad varaktighet och en förenklad organiseringsprocedur. Regeringen godkänner inte förslaget om att fackliga organisationer ska få genomföra sympatistrejker.

■ RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN

Diskriminering och inblandning

Fackföreningsmedlemmar blir ofta diskriminerade. Konfederationen KVPU (ansluten till IFS) meddelade att deras medlemmar på flera skolor i Lviv oblast nekades bonusar eller fick låga löner. På en skola ledde det till en hungerstrejk och några av lärarna som deltog tvingades till sjukhus för vård. Medlemmarna inom gruvindustrin hotas också ofta och åtminstone tre medlemmar avskedades från järnvägarna.

Federationen FPU (medlem i IFS) rapporterade förföljelser för fackliga aktiviteter och de ledde till att fackföreningar upplöses (bland fallen finns en fabrik som bygger tranktordelar, ett konvalescenthem, flera jordbruk och ett transportföretag) eller till att medlemmar gick ur (exempelvis på ett stålverk och ett mekaniskt verkstadsföretag). Över 20 fackföreningsledare har avskedats under år 2006, och omkring hälften av dem från vårdinstitutioner. I flera fall försökte fackföreningar få statliga myndigheter att ingripa. Även om det i några fall ledde till återanställning och skadestånd, blev det i majoriteten inga eller misslyckade ingripanden. Både KVPU och FPU meddelade emellertid några fall där domstolarna handskats effektivt med antifacklig diskriminering. Regeringen har ansträngt sig för att lösa klagomål som skickats till ILO:s kommitté för föreningsfrihet.

Kollektiva förhandlingar

Den allmänna avsaknaden av förhandlingar i god tro har skapat konflikter på arbetsmarknaden. Flera arbetsgivarorganisationer skrev under det allmänna nationella avtalet bara för att synas göra det som var rätt, men vägrade förhandla sektorsvis. Arbetsgivarna vägrar många gånger att delta i kollektiva förhandlingar med fackföreningarna. Enligt KVPU räcker inte ens domstolsbeslut för att övertyga arbetsgivaren om att han ska förhandla med facket.

Arbetsgivare förnekar fackliga rättigheter

Vanliga metoder under året var att vägra fackliga ombud tillträde till medlemmarnas arbetsplatser, inte tillhandahålla kontorsutrymme för fackföreningens arbete och neka göra löneavdrag för medlemsavgiften. Även om många fall ännu inte avgjorts, finns de enligt FPU minst tre företag som gjort upp och överfört fackliga medlemsavgifter. På radio- och TV-bolaget i Donetsk antog ledningen och fackföreningen en gemensam plan för att undanröja kränkningarna av fackliga rättigheter. KVPU meddelar att deras medlemmar inom gruvsektorn, på järnvägarna och medlemsorganisationen "Försvar för rättvisan" i flera fall inte erkändes av företagsledningarna, att verksamheten försvårades och att de ofta nekades kontorsutrymme och tillträde till företaget.

■ KRÄNKNINGAR UNDER ÅR 2006

Bakgrund

Det politiska klimatet blev alltmera spänt efter de allmänna valen i mars, när hr. Janukovich, som förlorat presidentvalet under den "orangea revolutionen" lyckades uppnå majoritet i parlamentet. Bildandet av den nya regeringen tog över fyra månader. Även om förhållandet för mänskliga rättigheter blivit bättre, är korruption och rättsväsendets bristande självständighet stora problem. Flera strejker ägde rum under året och eftersläpande löner uppgår nu till sammanlagt 1 089 miljoner hryvnia (216,5 miljoner US-dollar).

Avskedanden på järnvägsbolaget Lviv

Hr. Smereka valdes till ordförande för den fria fackföreningen för Uzhgorods passagerartransportsektion på järnvägsbolaget Lviv. Den 20 mars suspenderades han i strid med lagen från sina arbetsuppgifter. Den 12 april sade departementschefen, hr. Oletzky, som informerats om valet att han nu skulle söka efter ett sätt att bli av med hr. Smereka. Han blev till slut avskedad den 31 augusti, för påstådd otillåten frånvaro från arbetet. Ledningen tog ifrån fackföreningen kontorsutrymmet, sade upp löneavdraget för medlemsavgifterna och hotade fackföreningsmedlemmarna med avsked. Hr. Smereka informerade företagets centrala ledning men fick aldrig något svar från den.

Överfall

Den 29 augusti anklagade hr. God'ko, ordförande för den primära organisationen inom det fristående gruvarbetareförbundet på aktiebolaget Krimsky Titan, ledningen för brott mot kollektivavtalet och krävde att det skulle tillämpas. Dagen därpå blev han misshandlad av sektionschefen hr. Kalinichenko och fördes till sjukhus med spricka på skallbenet.

Den 30 augusti misshandlades fr. Batog, ledare för den fria fackföreningen inom utbildning och vetenskap på internatskolan i Sosnitsa (regionen Chernigiv) av skolans rektor, hr. Grishenko, sedan hon bett honom om en skriftlig motivering till att hon nekades ledigt för att delta i ett rundabordssamtal om jämlikhet mellan könen som KVPU organiserat. Fr. Batog fick sedan en officiell tillrättavisning för sin begäran.

Fackliga lokaler genomsökta

Den 28 augusti, i Chervonograd, genomsökte stadsmilisen den fristående gruvarbetarorganisationens kontor i tre gruvor (Lesnaya, Zaerchnaya, Viseysakua) i staden. Milisen agerade på order från allmänna åklagarens kontor, även om ordern stred mot nationell lag. Flera fackliga dokument beslagtogs, inklusive mappen med medlemsansökningar från år 2002.

Falsa anklagelser

Den 26 juli avskedades fru Prybut som bildat en fackförening på aktiebolaget "Dnepropetrovsk" medan hon var sjukskriven. Hon anklagades för olagliga överföringar av företagets pengar till sitt privata konto och för otillåtet bruk av de anställdas kreditkort. Omkring 20 anställda skrev till ledningen och tillbakavisade anklagelserna och försvara fru Prybut. Fackföreningsmedlemmar tror att hon avskedats därför att hon bildat fackföreningen. Den spända situationen tvingade fru Prybut att tillbringa över en månad på sjukhus.

Antifackliga aktiviteter i Tjernobyl

En ny facklig organisation som bildats den 7 juli på företaget Ekocentr i Tjernobyl blev senare ansluten till det fristående gruvarbetareförbundet. Ledningen erkände inte organisationen, medlemmarna hotades och ledaren, fr Vasilyuk, gjordes övertalig den 5 oktober. Även om allmänna åklagarens särskilda kontor i distriktet Pripjat beordrade ledningen att upphäva övertalighetsbeslutet fick fr. Vasilyuk inte tillbaka arbetet och bannlystes den 5 december från företaget när det med våld och hjälp från polisen vräkte fackföreningsmedlemmar från fabriksområdet.